Lantbrukarnas Riksförbund

REMISSYTTRANDE

2026-10-30

Ert dnr: S2026/01524
Vårt dnr: 2026/10026

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Bilaga:

1. LRF hemställan socialförsäkring 2013

LRF:s yttrande angående promemorian ”Sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet”

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och anför följande.

Bakgrund
I promemorian föreslås att vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst ska med inkomst av näringsverksamhet avses överskott av aktiv näringsverksamhet.

Det föreslås även att sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare ska beräknas till det högsta beloppet av antingen överskottet av aktiv näringsverksamhet enligt det senaste beslutet om slutlig skatt, eller genomsnittet av förekommande överskott av aktiv näringsverksamhet från de två beskattningsår som har föregått det beskattningsår som det senaste beslutet om slutlig skatt avser. När det gäller beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst för personer som har inkomst av både anställning och näringsverksamhet, s.k. kombinatörer, föreslås i fråga om deras inkomst av anställning att den ska beräknas till minst de senaste tolv månadernas inkomst av anställning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Syftet med förslagen är att öka förutsebarheten och tryggheten när det gäller försäkringsskyddet för egenföretagare och kombinatörer. Förslagen syftar även till att förenkla Försäkringskassans handläggning.

MARTIN MÖRMAN, Näringspolitisk skatteexpert **martin.morman@lrf.se**

Lantbrukarnas Riksförbund
Franzéngatan 1b
105 33 Stockholm

Besöksadress: Franzéngatan 1b

Tfn 070 – 280 20 01
Växel 010 – 184 40 00

I promemorian lämnas vidare förslag om skyddsregler för vissa försäkrade som återvänder till Sverige efter en utlandsvistelse. Förslaget innebär att dessa personer får ett rådrum om 25 dagar för att vidta de åtgärder som krävs för att de ska kunna skydda sin sjukpenninggrundande inkomst vid arbetslöshet.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 februari 2027.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

I första hand avstyrker LRF förslaget och presenterar ett alternativt förslag. I den mån regeringen inte avser att gå vidare med LRF:s alternativa förslag tillstyrker LRF i andra hand promemorians förslag.

LRF delar den problemställning som regeringen framför. Idag är det svårt att förutse vilket försäkringsskydd som en egenföretagare har. Dagens system kan dessutom i många fall innebära att en egenföretagare får en oskäligt låg SGI jämfört med en företagare som bedriver en likadan verksamhet med ett likadant resultat fast i en annan associationsform.

LRF har sedan lång tid noterad detta problem. Det förslag som remissen presenterar är förvisso en förbättring jämfört med nu gällande lagstiftning. Men LRF tycker inte att förslaget är tillräckligt bra. Förslaget kommer fortsatt att ge ett sämre utfall än om företaget istället bedrivits i associationsformen aktiebolag. Om verksamheten bedrivs i associationsformen aktiebolag har ägaren möjlighet att, i den mån företagets resultat och ställning tillåter, ta ut lön för att uppnå önskat socialförsäkringsskydd även om företaget redovisar en förlust. Den möjligheten finns inte för egenföretagare vare sig i nuvarande lagstiftning eller i det förslag som presenteras i promemorian.

Detta är av särskild vikt för skogs- och lantbruket eftersom Jordförvärvslagen (1979:230) i många fall tvingar företagaren till associationsformen enskild näringsverksamhet.

LRF har därför föreslagit ett annat system som bygger på neutralitetsprincipen mellan associationsformer. LRF:s förslag är inlämnat till Socialdepartementet den 25 mars 2013. Hemställan med förslaget lämnas i sin helhet som bilaga till denna skrivelse. LRF:s förslag bygger kortfattat på att egenföretagare ska kunna välja upp till vilken nivå denne vill vara försäkrad och sedan betala premien för detta genom att betala de delar av egenavgifterna som avser de sociala försäkringarna. På så sätt uppnås neutralitet jämfört med en företagare som driver verksamheten i associationsformen aktiebolag och som kan välja att ta ut lön. Förslaget kan läsas i sin helhet i bifogad skrivelse.

LRF:s hemställan är inlämnad till Socialdepartementet år 2013 och utgår från procentsatser avseende de då gällande egenavgifterna och det antal prisbasbelopp som då gällde för maximal SGI. Aktuella procentsatser och antal prisbasbelopp ska därför anpassas utifrån dagens förutsättningar. LRF vill alltså att de principer som presenteras i hemställan ska gälla. Men att procentsatser för egenavgifterna räknas om till de idag

gällande och att de då gällande 7,5 prisbasbeloppen för maximal SGI räknas upp till det idag gällande 10 prisbasbelopp.

LRF vill även kommentera på frågan avseende möjlighet att tillämpa SGI under uppbyggnadsskede enligt 25 kap 7a och 9§§ i Socialförsäkringsbalken. 25 kap 7a§ ger ett skydd för den som startar företag i associationsformen aktiebolag och 25 kap 9§ för den som startar enskild firma eller handelsbolag. LRF föreslår att 25 kap 7a§ kompletteras med företagsformen ekonomisk förening.

Stockholm den 30 oktober 2026

Wictoria Bondesson
Enhetschef
Lantbrukarnas Riksförbund

Martin Mörman
Näringspolitisk skatteexpert
Lantbrukarnas Riksförbund

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Dnr 2013/6382
2013-03-25

Socialdepartementet
Socialförsäkringsminister Ulf Kristersson
103 33 STOCKHOLM

Egenföretagarnas problem med socialförsäkringarna

Lantbrukarnas Riksförbund begär att regeringen lägger fram ett lagstiftningsförslag i linje med bifogad PM för att lösa ett av de väsentliga problemen för egenföretagare (företagsformen enskild näringsidkare) i socialförsäkringarna.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Helena Jonsson
Förbundsordförande

F.k. Regeringskansliet
Parlamentariska socialförsäkringsutredningen
S 2010:04 Garnisonen
103 33 STOCKHOLM

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Förslag om bättre SGI-skydd för egenföretagare

Sammanfattning

För egenföretagare (personer som bedriver enskild firma och handelsbolagsdelägare som är fysiska personer) baseras den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, på deklarerad arbetsinkomst (inkomst av aktiv näringsverksamhet). Därtill kommer att denna deklarerade inkomst ska justeras för vissa skatterättsliga dispositioner, varför deklarerad inkomst inte alltid är detsamma som den inkomst som kan ligga tillgrund för SGI. Ordningen innebär att det är svårt för egenföretagare att i förväg veta vilken SGI dessa har rätt till vid t ex sjukfall eller föräldraskap.

Mot denna bakgrund föreslås därför i denna PM en ordning som skapar större förutsägbarhet för egenföretagarnas SGI.

Den lösning som föreslås är att egenföretagare med aktiv näringsverksamhet i samband med upprättande av inkomstdeklarationen ges möjlighet att upp till 7,5 prisbasbelopp (pbb) försäkra sig för en SGI- nivå. Denna nivå benämns "den försäkrade inkomsten av annat förvärvsarbete" Möjligheten omfattar sjukpenning, graviditetspenning, föräldrapenning och ersättning vid arbetsskada, är frivillig samt ryms inom ramen för det befintliga socialförsäkringssystemet.

Den avgift som ska erläggas för försäkringen uppgår till summan av sjukförsäkringsavgiften, föräldraförsäkringsavgiften samt arbetsskadeavgiften. Den totala försäkringsavgiften skulle därför bli 7,34 % (sjukförsäkringsavgiften 4,44 % + föräldrapenningsavgiften 2,60 % samt arbetsskadeavgiften 0,30 %) om försäkringen varit möjlig att teckna 2013.

Eftersom avgiften är baserad på del av egenavgifterna, bör den behandlas som dessa avgifter i alla avseenden.

Den försäkrade nivån ersätter nivån på den deklarerade inkomsten inom ramen för befintligt regelverk, varför Försäkringskassan vid bestämmande av SGI har att beakta den försäkrade nivån som om den var den deklarerade nivån. På så sätt undviks att tillfälliga uppförsäkringar något enstaka år får omedelbart genomslag, varför systemet blir hållbart och svårmanipulerat. Den försäkrade inkomstens storlek ska inte tillmätas betydelse vid omprövning av beviljade förmåner och den faktiska arbets- och intjäningsförmågan. En försäkrad ska således inte kunna få t ex sin livränta indragen på grund av vald nivå på försäkringen.

Den omständigheten att en inkomstnivå försäkrats ska inte innebära att den försäkrade kan förlora sin rätt till.

Ett liknande system för försäkring av egenföretagarnas pensionsgrundande inkomst kan skapas men omfattas inte av förslaget i denna PM.

Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalk (2010:110)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken (2010:110) att 25 kap. 6 och 8§§ ska ha följande lydelse samt att det ska införas en ny paragraf, 9b.

25 kap.

6 § Om den försäkrades förhållanden inte är kända för Försäkringskassan, ska beräkningen av den försäkrades sjukpenninggrundade inkomst grundas på

1. de upplysningar som Försäkringskassan kan få av den försäkrade

eller dennes arbetsgivare, eller

2, den uppskattning av den försäkrades inkomster som gjorts

vid inkomstbeskattningen, eller, i förekommande fall,

3. den försäkrade inkomsten av annat förvärvsarbete

8 § Inkomst av näringsverksamhet ska räknas som inkomst av annat förvärvsarbete. Detsamma gäller sådan inkomst av arbete för egen räkning som utgör inkomst av tjänst.

För den som arbetat i näringsverksamhet i inte oväsentlig omfattning anses som inkomst av annat förvärvsarbete även den försäkrade inkomsten av annat förvärvsarbete.

Det som anges i första stycket gäller endast i den utsträckning inkomsten inte ska räknas som inkomst av anställning. Vidare gäller det som anges i 9-17 och 19-24 §§.

9 b§ Den som arbetat i näringsverksamhet i inte oväsentlig omfattning har rätt att i inkomstdeklaration upp till 7,5 prisbasbelopp ange sin försäkrade inkomst av annat förvärvsarbete.

Den försäkrade inkomsten av annat arbete omfattar de förmåner, ersättningar och kostnader som anges i lagen (2000:981) omfördelning av socialavgifter avseende sjukförsäkringsavgifter, föräldraförsäkringsavgifter samt arbetsskadeavgifter.

Vid omprövning av rätten till utgivna förmåner ska bortses från den försäkrade inkomsten av annat förvärvsarbete vid tiden för omprövningen.

2013-03-14

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980) att det i 3 kap införs en ny paragrafs 16 b, med följande lydelse

3 kap.

Avgifter för personer som försäkrat inkomst av annat förvärvsarbete

16 b§ Person som försäkrat inkomst av annat förvärvsarbete enligt 25 kap 9 b § socialförsäkringsbalk (2010:110) ska på den del av den försäkrade inkomsten som inte ingår i avgiftsunderlaget enligt 12 §, betala sjukförsäkringsavgift, föräldraförsäkringsavgift samt arbetsskadeavgift.

Förslag till ändring i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst

Härigenom föreskrivs ifråga om Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) att 5 § första stycket ska ha följande lydelse.

Har en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning under en följd av år i inkomstdeklaration redovisat lägre inkomst av näringsverksamhet än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning, ska Försäkringskassan beräkna den sjukpenninggrundande inkomsten av detta arbete med ledning av de tre senaste årens taxeringar. Finns under något av dessa år en försäkrad inkomst av annat förvärvsarbete ska den beaktas istället för den deklarerade inkomsten av annat förvärvsarbete.

Inledning

Ersättningens storlek vid utbetalning av bl. a sjukpenning, graviditetspenning, föräldrapenning på sjukpenningnivå samt tillfällig föräldrapenning är beroende av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI), jämför 24 kap, 3 § socialförsäkringsbalken (SFB).

SGI är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen som arbetstagare i allmän eller i enskild tjänst (inkomst av anställning), eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete), jämför 25 kap. 2 och 6 §§ SFB och 5 RFFS 1998:12.

Eftersom det oftast är svårt att förutse en näringsverksamhets framtida resultat av aktiv näringsverksamhet, bestäms egenföretagares SGI oftast i praktiken utifrån historisk inkomst, d.v.s. utifrån senast inlämnad inkomstdeklaration, senast fastställd inkomstdeklaration eller utifrån ett genomsnitt av de tre senaste årens inkomstdeklarationer.

2013-03-14

Rättsosäkerheten vid bedömning av företagarnas SGI

Skattemässiga dispositioner

Otydligheten i nuvarande trygghetsordning för egenföretagare har gjort sig alltmer gällande efter att Högsta förvaltningsdomstolen i dom den 13 juli 2010, mål nr 2231-08, meddelat att skatterättsliga dispositioner som en försäkrad vidtar inom ramen för periodiseringsfondssystemet inte ska beaktas när man ska bestämma den försäkrades SGI.

Kammarrätten i Göteborg har den 8 september 2010, mål nr 6681-09, ansett att expansionsfond ska likställas med periodiseringsfond vid beräkning av SGI.

Mot bakgrund av dessa domar har Försäkringskassan ändrat sina allmänna råd (RAR 2002:2) och angett följande angående beräkning av SGI.

"Vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten enligt ovan ska hänsyn inte tas till skatterättsliga dispositioner inom ramen för periodiserings- och expansionsfondssystemen. Det följer av rättspraxis..."

Konsekvensen av det nya rättsläget är att Försäkringskassan numera räknar om egenföretagarnas underlag för SGI och justerar detta med avsatta och återförda periodiseringsfonder samt ökad respektive minskad expansionsfond.

Detta drabbar de egenföretagare som tidigare gjort avsättningar genom att återföringar av t.ex. periodiseringsfonder som höjer underlaget för skatt- och egenavgifter inte ska beaktas när SGI ska beräknas.

Denna ordning skapar en otydlig SGI, eftersom SGI — till skillnad från PGI kan vara annorlunda än den deklarerade inkomsten av aktiv näringsverksamhet.

Skattemässiga underskotts påverkan på SGI

En egenföretagares deklarerade resultat kan vara lågt eller rentav negativt, även om arbetsinsatsen och inkomsterna av denna egentligen är betydande. Detta kan i vissa fall bero på skattereglernas utformning och tvingande påverkan på egenföretagarens deklarerade resultat.

Enligt inkomstskattelagen ska underskott som uppkommit ett beskattningsår dras av (minska resultatet) nästkommande beskattningsår, jämför 40 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna ordning innebär att det deklarerade skattemässiga resultatet kan bli lägre än egenföretagarens faktiska inkomst (och i förhållande till faktisk arbetsinsats), vilket ger egenföretagare ett försämrat- eller inget- socialförsäkringsskydd.

De personer som bedriver näringsverksamhet genom aktiebolag är inte lika sårbara, eftersom SGI baseras på deras uttag/förväntade uttag av arbetsinkomst, d.v.s. lön, vilken kan utgå även om aktiebolagets resultat är negativt.

Det finska trygghetssystemet för egenföretagare

När en rättssäker lösning på egenföretagarnas SGI- skydd ska sökas bör man beakta det finska trygghetssystemet för egenföretagare, I detta system försäkras i första hand egenföretagarens arbetsinsats och inte deklarerad arbetsinkomst.

För t ex lantbruksföretagare bestäms arbetsinkomsten utifrån schabloner såsom lantbrukets areal och var i Finland det är beläget men ytterst är det en förhandling mellan lantbrukarnas pensionsanstalt, LPA, och företagaren. På den överenskomna arbetsinkomsten erlägger företagaren socialavgifter.

För andra företagare bestäms arbetsinkomsten utifrån den lön som anställd med motsvarande arbetsuppgifter och yrkesskicklighet skulle ha fått. För denna kategori företagare finns ett antal olika pensionsanstalter. På den arbetsinkomst som fastställs erläggs socialavgifter.

Fastställd arbetsinkomst ligger till grund för pensioner, ersättningar och dagpenningar från den finska motsvarigheten till Försäkringskassan.

Den finska ordningen är rättssäker, eftersom företagarna i förväg vet vilket underlag som är avgiftsgrundande och vilka förmåner som kan erhållas vid t ex sjukdom.

Behovet av en särskild lösning för att tryggheten ska bli lika

Som skrivits ovan finns det inget samband mellan arbetstagares SGI-skydd baserat på den lön han erhåller/kommer att erhålla för nedlagd arbetsinsats och hans arbetsgivares deklarerade resultat av den bedrivna verksamheten. Lön kan betalas ut trots dåligt resultat hos arbetsgivaren t ex pga arbetsgivaren har ett starkt eget kapital eller genom att kapitaltillskott görs till arbetsgivaren.

För egenföretagare finns emellertid samband mellan deklarerad arbetsinkomst (inkomst av aktiv näringsverksamhet) och den möjliga SGI som egenföretagaren kan erhålla. Därtill kommer justering för skatterättsliga dispositioner enligt HFD domen, jämför ovan.

På dessa grunder finns skäl att konstruera en särskild lösning för egenföretagarnas SGI- skydd, så att även egenföretagare ges möjlighet till SGI-skydd som motsvarar deras arbetsinsats.

Därmed skulle en låg eller negativ arbetsinkomst (d.v.s. det deklarerade resultatet av aktiv näringsverksamhet) påverkad av tillfälliga konjunkturnedgångar med minskade

intäkter som följd, skatteregler och/ eller skatterättsliga dispositioner (jämför nämnda HFD dom) få mindre betydelse för egenföretagarens SGI-skydd.

Möjligheten till SGI -försäkring inom ramen för det befintliga trygghetssystemet

Den lösning som föreslås är en möjlighet att försäkra sig för en SGI- nivå som ligger över det deklarerade resultatet. Möjligheten bör omfatta sjukpenning, graviditetspenning, föräldrapenning och ersättning vid arbetsskada, jämför lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, vara frivillig samt rymmas inom ramen för det befintliga socialförsäkringssystemet avseende såväl högsta nivå som de avgifter som ska utgå.

Eftersom syftet med regleringen även är att "läka" bristen på samband mellan egenföretagarens arbetsinsats och SGI-skydd, bör försäkringen endast omfatta de som har aktiv näringsverksamhet, d.v.s. de som enligt 3 kap. 3 socialavgiftslagen (2000:980) arbetar i en näringsverksamhet i inte oväsentlig omfattning.

Den som bedriver passiv näringsverksamhet har som utgångspunkt ingen arbetsinsats att försäkra och bör därför inte omfattas av möjligheten till frivillig SGI-försäkring.

Den försäkrade nivån ersätter nivån på den deklarerade inkomsten inom ramen för befintligt regelverk, varför Försäkringskassan vid bestämmande av SGI som underlag för utgivande av förmåner har att beakta den försäkrade nivån som om den var den deklarerade nivån. På så sätt undviks att tillfälliga uppförsäkringar något enstaka år får omedelbart genomslag, varför systemet blir hållbart och svårmanipulerat.

Den försäkrade nivån ska emellertid rimligen inte beaktas när den faktiska arbetsförmågan och arbetsinkomsten bedöms och således inte tillåtas få genomslag vid omprövning av ändrade förhållanden och den försäkrades förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete. Det ska således inte kunna inträffa att en beviljad förmån, t ex livränta, omprövas och dras in på den grunden att den försäkrade nivån satts högt.

Den som inte väljer att försäkra inkomst av annat förvärvsarbete i samband med upprättande av deklarationen får, liksom idag, den deklarerade arbetsinkomsten som underlag för SGI- bedömningen detta år.

Vissa egenföretagare ska bara betala ålderspensionsavgift på överskott av aktiv näringsverksamhet, t ex de som begärt s.k. förtida uttag av pension samt de som vid ingången av beskattningsåret fyllt 65 år. Dessa egenföretagare har emellertid rätt att erhålla sjukpenning under förutsättning att de utför förvärvsarbete. Det saknas därför skäl att begränsa möjligheten till frivillig SGI- försäkring för dessa egenföretagare.

2013-03-14

Försäkringens utformning

Den lösning som föreslås är att egenföretagare med aktiv näringsverksamhet i samband med upprättande av inkomstdeklarationen ges möjlighet försäkra sig för en SGI- nivå upp till 7,5 pbb.

Detta uppnås praktiskt genom att fysisk person som deklarerar inkomst av aktiv näringsverksamhet på deklarationsblanketterna NE (enskilda näringsidkare) samt N3A (fysisk person med andel i handelsbolag genom vilket näringsverksamheten bedrivs) ges möjlighet att ange sitt försäkrade belopp av annat förvärvsarbete.

Den avgift för försäkringen som ska betalas för detta är summan av sjukförsäkringsavgiften, föräldraförsäkringsavgiften samt arbetsskadeavgiften. Den totala försäkringsavgiften skulle därför bli 7,34 % (sjukförsäkringsavgiften 4,44 % + föräldrapenningsavgiften 2,60 % samt arbetsskadeavgiften 0,30 %) i avgift med 2013 års procentsatser för dessa avgifter.

Egenföretagare som i samband med upprättandet av sin NE/N3A bilaga tecknar SGI-försäkring till en nivå om t.ex. 300 000 kr, skulle därför, utifrån 2013-års procentsatser, i samband med fastställande av slutskatten, således erlägga en avgift om 22 020 kr.

Denna avgift ska betalas oavsett om egenföretagaren deklarerar överskott eller underskott av aktiv näringsverksamhet,

Eftersom den föreslagna försäkringsavgiften baseras på sjukförsäkringsavgiften, föräldrapenningsavgiften samt arbetsskadeavgiften, saknas skäl att inte behandla dessa avgifter enligt de regelverk som finns för dessa egenavgifter i övrigt,

Avgifterna är avdragsgilla och påverkar egenföretagarens deklarerade resultat.

2013-03-14/Fredrik Rosén